

Bilaga 3, Undersökning om betydande miljöpåverkan

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum och §0
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Roll

Innehåll

Miljöbedömning	3
Behov av strategisk miljöbedömning för vattentjänstplanen	3
Bedömning om planen automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan	3
Undersökning av om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan	4
Sammantagen bedömning	10

Miljöbedömning

En kommun som upprättar (eller ändrar) en vattentjänstplan ska under vissa förutsättningar göra en strategisk miljöbedömning (se 6 kap. 3 § miljöbalken). Den strategiska miljöbedömningen består enligt 6 kap. 9 § miljöbalken av fyra steg. Kommunens skyldighet att göra en strategisk miljöbedömning regleras i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Det som är avgörande för huruvida kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning eller inte, är om genomförandet av vattentjänstplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om genomförandet av vattentjänstplanen antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras. samhällsutveckling genom att fler får tillgång till kommunalt VA och att nuvarande kunder får bättre kvalitet.

Behov av strategisk miljöbedömning för vattentjänstplanen

Bedömning om planen automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan

Vissa vattentjänstplaner ska enligt 2 § miljöbedömningsförordningen alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det gäller om genomförandet av planen kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (så kallat Natura 2000-tillstånd). Om sådant tillstånd krävs behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras.

Genomförandet av Östhammars kommuns vattentjänstplan omfattar inte någon verksamhet eller åtgärd som kräver Natura 2000-tillstånd.

En betydande miljöpåverkan ska också alltid antas om planen anger förutsättningar för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller bilagan till förordningen. Några exempel på sådana verksamheter och åtgärder är avloppsreningsverk, anläggning av vattenledningar över långa avstånd och system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning.

I Östhammars kommuns vattentjänstplan omnämns ett par åtgärder som anges i den aktuella paragrafen respektive bilagan till förordningen:

- Utbyggnad av reningsverket i Alunda. Tillståndsansökan är inlämnad. Planerad byggstart 2024 och driftsättning 2025.

- Utbyggnad av reningsverket i Öregrund med överföringsledning från Östhammar: Projekten för både ledningsförläggningen och reningsverket är pågående. Tillståndsprocessen kommer ske inom ramen för projektet.

Åtgärderna ovan är redan beslutade och projekt pågår för verkställande. De tillståndsansökningar, miljöutredningar och uppföljningar som krävs hanteras inom respektive projekt. Med hänsyn till att de aktuella åtgärderna redan är beslutade och tillståndsprocesserna sköts inom projekten gör kommunen bedömningen att vattentjänstplanen inte anger förutsättningar för att vidta åtgärderna.

I vattentjänstplanen anges även ett antal utredningsbehov för att tex. öka vatten- och avloppskapaciteten. Eftersom det rör sig om just utredningsbehov och inte konkreta åtgärder bedömer kommunen att vattentjänstplanen inte heller i detta avseende anger förutsättningar för att vidta någon åtgärd som anges i den aktuella paragrafen eller bilagan till förordningen.

Sammantaget bedöms genomförandet av vattentjänstplanen inte omfatta några planerade verksamheter eller åtgärder som kräver Natura 2000-tillstånd. Vattentjänstplanen anger inte heller förutsättningar för att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som anges i 6 § miljöbedömningsförordningen eller bilagan till förordningen. Det innebär att genomförandet inte automatiskt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökning av om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

När genomförandet av en vattentjänstplan inte automatiskt kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen undersöka om genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (jfr 6 kap. 5 § miljöbalken).

Undersökningen innebär enligt 6 kap. 6 § miljöbalken att kommunen i ett första steg identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Om kommunen gör bedömningen att genomförandet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan behövs inte någon ytterligare utredning, utan en strategisk miljöbedömning ska göras. Om kommunen i stället bedömer att genomförandet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen i ett andra steg samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Vad kommunen ska utgå från när den identifierar omständigheterna anges i 5 § miljöbedömningsförordningen. Enligt paragrafen ska identifieringen utgå från

1. i vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser, b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför, c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen,
2. miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen,
3. de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper,
4. i vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna,
5. miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper,
6. miljöeffekternas omfattning,
7. riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,
8. det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och
9. påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Kommunen gör beträffande dessa omständigheter följande bedömning:

I vilken utsträckning planen anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser

Enligt planen ska utbyggnation av den allmänna VA-anläggningen göras i både befintlig och ny bebyggelse. Syftet med utbyggnationerna är att få en miljö- och hälsomässig hållbar VA-försörjning. Det ökade kapacitetsbehovet i anläggningarna hanteras inom befintliga tillstånd samt genom pågående och kommande nya tillstånd för reningsverken i Alunda och Öregrund.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför

Planen är i linje med och kommer att bidra till att uppnå mål i andra planer som berör kommunen så som översiktsplan, VA-plan och utvecklingsplan för VA-försörjningen i de östra delarna av Östhammars Kommun. Det handlar då om positiva miljöeffekter genom att ordna med robusta och hållbara VA-lösningar samt att skydda VA-anläggningen vid skyfall.

Kommunen bedömer att vattentjänstplanen bidrar positivt till de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt

Vattentjänstplanen syftar till att säkerställa en miljö- och hälsomässigt hållbar VA-försörjning på lång sikt samt att skydda VA-anläggningar vid skyfall. Enligt kommunen bidrar planen därmed till att främja en hållbar utveckling.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning planen har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen

Vattentjänstplanen kommer inte att påverka möjligheterna att följa miljölagstiftningen. Planen kommer däremot att bidra till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Miljöproblem som är relevanta för planen

Pågående projekt med utbyggnad av reningsverket i Öregrund görs för att även kunna ta emot spillvatten från Östhammar, vars reningsverk planeras avvecklas, samt för att säkerställa tillräcklig kapacitet för planerad bebyggelseutveckling. Anledningen till att Öregrunds reningsverk har utpekats som den lämpligaste platsen för utbyggnad av avloppshantering är att recipienten Öregrundsgrepen har bättre förutsättningar att ta hand om spillvatten än recipienten

Östhammarsfjärden. Med denna lösning säkerställs att spillvattnet från både Östhammars och Öregrunds tätort omhändertas på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Planen beskriver även åtgärder för att minska miljöproblem genom att skydda de delar av VA-anläggningen som påverkas vid skyfall. Målsättningen är att tex. kunna minska oönskade bräddningar av orenat avloppsvatten och skydda VA-anläggningarna från översvämning för att säkerställa dess funktion vid skyfall. I kommunen finns ett mål om att i större omfattning omhänderta dagvatten lokalt genom fördröjning och reducering av dagvattenmängderna. Att omhänderta dagvattnet lokalt i stället för att leda det direkt till en recipient via ledningar minskar belastningen av föroreningar på recipienten.

När det gäller utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen minskas miljöproblem genom att en allmän VA-försörjning ordnas i stället för enskilda lösningar i områden där förhållandena gör det svårt att få till väl fungerande enskilda avlopp. Detta minskar risken att förorena dricksvattentäkter och minskar risk för övergödning av recipienten. De ökade uttagen och utsläppen av vatten som kommer krävas från den allmänna anläggningen vid utvidgning av denna hanteras så de uppfyller kraven inom de miljötillstånd som finns/ska sökas för respektive verksamhet.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

De sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

De miljöeffekter som kan uppstå då åtgärder i vattentjänstplanen kommer till stånd är ökade uttag och utsläpp av vatten när fler ansluts till den allmänna anläggningen. Det kommer även ske ingrepp på mark och eventuellt vattendrag till följd av anläggande av VA-ledningar i omvandlingsområden, vid nyexploatering samt för överföringsledningar. Utbyggnad av VA i dessa områden bedöms dock på lång sikt ge positiva miljöeffekter.

Omvandlingsområden som pekas ut i vattentjänstplanen fram till 2040:

- Sandika Norra
- Björnär (norra, södra, mellan)
- Söderby-Karlsäng
- Stenskar-Valudden-Skinnäsviken

Utbredning av respektive område är ännu inte fastställt. Inget av områdena bedöms påverka skyddade markområden.

Nyexploatering och övriga byggnationer:

- Det kan i framtiden uppstå behov av att etablera anläggningar som inte omnämns specifikt i denna plan. Dessa kommer då att bli föremål för tillståndsansökan och miljöbedömning i varje enskilt fall. I kommande detaljplaner görs också en separat miljöbedömning för varje enskild plan.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

Vid utbyggnation av ledningsnät behöver man i varje enskilt projekt hitta den mest fördelaktiga dragningen och anläggningsmetoden som skyddar känsliga områden och ger minst ingrepp i naturen. Man behöver också dimensionera anläggningen och se över behov av tex. bräddmagasin eller reservkraft för att anläggningen ska kunna fylla sin funktion även vid störningar eller skyfall. Detta beaktas under projekteringen av respektive utbyggnadsområde. Kortsiktigt kan ingreppen i mark och eventuellt vattendrag innebära miljöpåverkan i de områden som arbeten sker, på lång sikt bedöms dock utbyggnationen ge positiva miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan på lång sikt.

Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Vattentjänstplanen kommer inte att medföra några gränsöverskridande miljöeffekter.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Miljöeffekternas omfattning

De ingrepp på mark och eventuellt vattendrag som sker till följd av att kommunalt VA byggs ut till omvandlingsområden eller vid nyexploatering bedöms kortsiktiga och vägs upp av de positiva miljöeffekter som utbyggnaden ger långsiktigt. De ökade uttagen och utsläppen av vatten som kommer krävas från den allmänna anläggningen vid utvidgning av denna hanteras så de uppfyller kraven inom de tillstånd som finns/söks för respektive verksamhet.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter

Åtgärder för att skydda VA-anläggningen mot skyfall minskar risk för hälsopåverkan genom att minska risk för förorening av dricksvattnet och risk för smitta i samband med bräddning av orenat avloppsvatten. Att ansluta fler fastigheter till samma dricksvatten- och avloppsvattensystem ökar sårbarheten vid allvarliga olyckor i tex. vattentäkt eller vatten-/avloppswerk men hälsofördelarna för de enskilda fastighetsägarna blir bättre då tex. dricksvattenkvaliteten generellt är sämre i enskilda system jämfört med den allmänna anläggningen. Vattentjänstplanen omfattar i övrigt inte några verksamheter eller åtgärder som medför risk för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter.

Sammantaget anser kommunen att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen

De omvandlingsområden som nämns i planen är utifrån 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster bedömda att ha behov av kommunal VA-försörjning utifrån hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. En kommunal VA-försörjning anses på lång sikt bidra positivt till miljöeffekter även om schaktarbeten vid ledningsanläggning i utförandeskedet innebär ett ingrepp i naturen i berörda områden. För nyexploatering görs en miljöbedömning inom respektive detaljplan för att säkerställa att planerad exploatering inte ger negativa miljöeffekter. Avveckling av Östhammars reningsverk till förmån för att leda spillvattnet till det utbyggda reningsverket i Öregrund påverkar Östhammars recipient Östhammarfjärden positivt. Öregrundsgrepen får en större belastning men bedöms ha bättre förutsättningar för att ta emot spillvattnet och har därmed mindre risk att överskrida miljökvalitetsnormerna. Nyinvesteringar i VA-anläggningen samt eventuella kommande åtgärder för att skydda VA-anläggningen vid skyfall kommer göras i syfte att säkerställa dess funktion med rening, försörjning och bortledning av vatten och därmed minska risken för miljöpåverkan. Inom kommande enskilda projekt behöver miljöbedömning för planerade åtgärder göras och nödvändiga miljötillstånd sökas.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt

Inom Östhammar kommun finns vattenskyddsområden, naturreservat, biotopskyddsområden, Natura 2000-områden, djur- och växtskyddsområde samt marina skyddade områden.

Pågående revidering av vattenskyddsområdena bedöms ha en positiv miljöpåverkan. Åtgärder som beskrivs i vattentjänstplanen bedöms inte ha en negativ påverkan på de övriga skyddade områdena. Inom kommande enskilda projekt och detaljplaner behöver miljöbedömning göras och nödvändiga miljötillstånd sökas.

Kommunen anser att detta talar emot en betydande miljöpåverkan.

Sammantagen bedömning

Samtliga omständigheter talar emot en betydande miljöpåverkan.

Kommunen bedömer därför att genomförandet av vattentjänstplanen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Detta innebär enligt kommunen att en strategisk miljöbedömning inte behöver göras. Vattentjänstplanen har överlämnats till Länsstyrelsen Uppsala län för bedömning om betydande miljöpåverkan i enlighet med miljöbalken 6 kap. 6 § under tiden 2024-06-09- 2024-08-15. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning enligt yttrande dnr 5216-2024.